



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.011.04.2017

P/17/070

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/070 – Rozwiązywanie problemów społeczno-ekonomicznych mieszkańców miast istotnie dotkniętych skutkami zmian gospodarczych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Paweł Adamski, Doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/118/2017 z dnia 7 sierpnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu, ul. Kopernika 3, 39-400 Tarnobrzeg, zwany dalej „Ośrodkiem” lub „MOPR”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Miernik Krukurka, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu od dnia 1 października 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą (lata 2013-2016), MOPR podejmował szereg działań w celu rozwiązywania problemów mieszkańców Tarnobrzega. Przyczyniały się one doraźnie do poprawy kondycji finansowej rodzin i osób potrzebujących wsparcia. Większość z nich w dalszym ciągu pozostawała klientami Ośrodka, spełniając kryteria do otrzymywania określonej pomocy.

Realizowane były pomocowe programy lokalne i projekty, jak również programy rządowe. Ośrodek podejmował także szereg działań ponadstandardowych, współpracując w tym zakresie z wieloma podmiotami działającymi w Tarnobrzegu. Przyjęte w realizowanych przez MOPR programach założenia i cele, były spójne z zasadami określonymi w dokumentach strategicznych.

W latach 2013-2016 nie odnotowano wydania przez MOPR decyzji odmawiającej pomocy osobom potrzebującym, powodem której byłby brak środków finansowych. Występowały nieznaczne zwroty środków z powodu zmian w przepisach, wysokości progów dochodowych uprawniających do skorzystania z pomocy, mniejszej liczby złożonych wniosków. Otrzymywane przez MOPR środki finansowe w pełni zaspokajały jego potrzeby.

W kontroli ustalono, iż powołany zarządzeniem Dyrektora MOPR Zespół Sterujący, nie prowadził analizy postępów w osiąganiu założeń wynikających ze Strategii na lata 2014-2020. Monitoring miał być prowadzony co najmniej raz w roku, na poziomach: organizacyjnym, merytorycznym i finansowym. W latach 2014-2016 Zespół Sterujący odbył jedno spotkanie w dniu 15.12.2014 r.

Proces realizacji Strategii na lata 2014-2020 powinien również podlegać ewaluacji, przeprowadzanej dwukrotnie w okresie obowiązywania ww. Strategii. W latach 2014-2016 nie została przeprowadzona ewaluacja procesu realizacji Strategii na lata 2014-2020.

W Ośrodku sporządzony został dokument pn. „Sprawozdanie ze „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnobrzega” za lata 2014-2016”, opracowany m.in. na podstawie informacji przesłanych do MOPR przez podmioty realizujące zadania określone w przedmiotowej Strategii, w zakresie priorytetów „Bezrobocie” i „Niepełnosprawność”. Sprawozdanie zawierało dane uwzględniające, które z działań określonych Strategią na lata 2014-2020 zostało i przez jaki podmiot zrealizowane, oraz wskaźniki. Dokument powyższy nie został przyjęty przez Zespół Sterujący.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Programowanie kierunków działań, uwzględniających wyniki rozpoznanych problemów.

Opis stanu
faktycznego

1.1

Rada Miasta Tarnobrzega, dalej „Rada”, przyjęła swoimi uchwałami:

- z dnia 28 lutego 2008 r. - „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Tarnobrzega”,
- z dnia 9 stycznia 2014 r. - „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Tarnobrzega na lata 2014-2020”, zwaną dalej „Strategią na lata 2014-2020”. W Strategii na lata 2014-2020 zapisano m.in., iż „zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, koordynacją działań w zakresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie zajmował się Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu”. W powyższej Strategii określono, iż do zadań Ośrodka należy w szczególności:
 - analiza i ocena zjawisk rodzących potrzebę świadczenia pomocy społecznej;
 - przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej;
 - pobudzanie do aktywnego udziału w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej;
 - aktywizowanie różnych środowisk do podejmowania działań samopomocowych, budowanie (tworzenie) lokalnego systemu wsparcia środowiskowego;
 - opracowywanie i realizacja projektów miejskich programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
 - podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności:
 - prowadzenie spraw z zakresu organizowania opieki w rodzinach zastępczych i udzielania pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wydawanie decyzji o wysokości odpłatności rodziców, których dzieci przebywają w rodzinach zastępczych;
 - nadzór nad działalnością domów pomocy społecznej;
 - prowadzenie spraw z zakresu usamodzielniania wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, schronisk dla nieletnich, zakładów poprawczych i specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych;
 - prowadzenie Domu Dziennego Pobytu;
 - prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej;
 - praca socjalna;
 - realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych, o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, o dodatkach mieszkaniowych.

W „Strategii na lata 2014-2020” zapisano m.in., iż wyznacza ona kierunki rozwoju społecznego Tarnobrzega i stanowi odniesienie zmian i działań ukierunkowanych na dostosowanie bieżącej i długookresowej działalności poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jej realizację do potrzeb realizacji celów strategicznych. Osiągnięcie tych celów będzie możliwe poprzez podejmowanie i realizację programów i projektów społecznych. Strategia będzie wdrażana przede wszystkim przez instytucje publiczne oraz różnorodne podmioty społeczne, których statuty obejmują szeroko rozumiane zadania polityki społecznej. Integrująca funkcja „Strategii na lata 2014-2020” umożliwi skoncentrowanie się na przedsięwzięciach najistotniejszych z punktu widzenia skutecznej realizacji i przyczynienia się do rozwoju polityki społecznej w Tarnobrzegu. Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, koordynacją działań w zakresie realizacji postanowień „Strategii na lata 2014-2020” będzie zajmował się MOPR.

(dowód: akta kontroli str. 4-198)

W okresie objętym kontrolą, w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej, w MOPR realizowano niżej wymienione programy:

- „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na Terenie Miasta Tarnobrzeg na lata 2011-2016” – przyjęty uchwałą Rady z dnia 30 czerwca 2011 r.;
- „Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014” – przyjęty uchwałą Rady z dnia 29 listopada 2012 r.;
- „Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017” – przyjęty uchwałą Rady z dnia 26 marca 2015 r.;
- „Program pomocy dziecku i Rodzinie w Tarnobrzegu na lata 2011-2016” – przyjęty uchwałą Rady z dnia 28 lipca 2011 r.;
- „Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2011-2015” – przyjęty uchwałą Rady z dnia 30 czerwca 2011 r.

Lokalne programy pomocy społecznej realizowane przez MOPR zostały opisane również w pkt 1.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 199-251, 216-240, 241-257, 258-279, 280-284)

1.2

W okresie objętym kontrolą, MOPR realizował i uczestniczył w szeregu przedsięwzięciach w zakresie pomocy społecznej. Działania te to m.in.:

- przeprowadzenie przez doradców zawodowych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie, Wydział Zamiejscowy w Tarnobrzegu „Warsztatów Aktywnego Poszukiwania Pracy” dla osób bezrobotnych, rekrutowanych przez pracowników socjalnych Ośrodka;
- pomoc w organizacji i udział pracowników socjalnych Ośrodka w akcjach charytatywnych pn. „Wielka uliczna zbiórka darów” oraz akcji ogólnopolskiej „Pomóż dzieciom przetrwać zimę”, prowadzonych z myślą o dzieciach z rodzin wielodzietnych, niepełnych, będących w trudnej sytuacji materialnej;
- udział w akcji ogólnopolskiej akcji „Czysty aniołek” pod patronatem Rzecznika Praw Dziecka, celem której była zbiórka środków czystości;
- współpraca z Tarnobrzeskim Bankiem Żywności i CARITAS Diecezji Sandomierskiej w zakresie bezpłatnego pozyskiwania i przekazywania żywności placówkom i podmiotom udzielającym pomocy ubogim, uzależnionym, rodzinom patologicznym, szczególnie zagrożonym wykluczeniem społecznym;
- dystrybucja paczek żywnościowych dla osób potrzebujących, które mogły brać udział w organizowanych przez MOPR warsztatach, różnych formach aktywizacji i działaniach służących wzmacnianiu samodzielności i umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego;

- prowadzenie akcji informacyjnych na terenie miasta Tarnobrzega, dotyczących możliwości uzyskania w okresie zimowym schronienia w Schronisku dla bezdomnych w Tarnobrzegu oraz możliwości otrzymania gorącego posiłku w stołówce Spółdzielni Socjalnej „Konar”; prowadzono ulotkowe akcje informacyjne dotyczące „Zdrowego stylu życia – bez uzależnień”, „Bądź bezpieczny, przygotuj się, stwórz własny plan na wypadek katastrofy”, „Pierwsza pomoc – co robić w nagłych wypadkach”;
 - realizacja projektu socjalnego pod nazwą „Przeszłość, Teraźniejszość, Przyszłość DDA” dla osób z syndromem DDA (Dorosłych Dzieci Alkoholików);
 - akcje pn. „Książeczkę podarujesz – uśmiech dziecka zyskujesz” przeprowadzona wspólnie z Miejską Biblioteką Publiczną w Tarnobrzegu oraz „Ołówkiem się podzielisz – dziecko rozwelesisz”;
 - Organizacja dla dzieci, wspólnie ze Związkiem Miast Nadwiślańskich „Rejsu po Wiśle”, połączonego z wycieczkami np. do Sandomierza.
- Powyższe działania, ich charakter oraz kręgi osób, do których były skierowane odzwierciedlały założenia przyjęte w dokumentach strategicznych oraz wspierały działania określone w dokumentach programowych.

(dowód: akta kontroli str. 280-471)

1.3

W okresie objętym kontrolą, z inicjatywy władz samorządowych miasta Tarnobrzega, opracowano i realizowano w MOPR niżej wymienione lokalne, osłonowe programy pomocy społecznej, o których mowa w art. 110 ust. 10 oraz art. 17, ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹:

- **Program „Bon Rodzinny 3+”** – przyjęty uchwałą Rady z dnia 27 lutego 2014 r. Program opracowano i wprowadzono m.in. w celu umacniania rodziny, wsparcia realizacji jej funkcji, wzmocnienia kondycji finansowej modelu rodziny wielodzietnej oraz kształtowania jej pozytywnego wizerunku. W uzasadnieniu uchwały zapisano m.in., iż władze samorządowe Tarnobrzega dostrzegają niekorzystną sytuację demograficzną, o której świadczy niski wskaźnik dzietności, niegwarantujący zastępowalności pokoleń, a także słabą kondycję materialną rodzin wielodzietnych, spośród których duża liczba wymaga wsparcia pomocy społecznej. Problem wsparcia rodzin wielodzietnych, w ocenie samorządu Tarnobrzega stanowi ważny element realizacji założeń Strategii na lata 2014-2020. Przygotowanie i wprowadzenie Programu „Bon Rodzinny 3+” było wyjściem naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców i docenieniem wkładu rodziców w wychowanie młodego pokolenia Gminy Tarnobrzeg.

(dowód: akta kontroli str. 472-476)

- **Program Tarnobrzaska Karta Seniora**, zwany dalej „Kartą Seniora” – przyjęty uchwałą Rady z dnia 7 listopada 2014 r. Karta Seniora skierowana była do mieszkańców Tarnobrzega powyżej 65 roku życia. Celem Karty Seniora była aktywizacja społeczna osób uprawnionych, poprzez ułatwienie dostępu do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych świadczonych przez jednostki organizacyjne miasta Tarnobrzega, jak również stworzenie możliwości skorzystania z ulg i zniżek przy zakupie towarów lub usług oferowanych przez inne podmioty, które zgłoszą deklarację przystąpienia do Programu.

(dowód: akta kontroli str. 477-480)

- **Wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania dzieci na terenie miasta Tarnobrzega „Pomoc Gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020** – przyjęty uchwałą Rady z dnia 25 września 2014 r.

¹ Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.

Celem ww. Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji i stanowił element polityki społecznej miasta Tarnobrzega w zakresie:

- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach;
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży;
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

(dowód: akta kontroli str. 481-484)

1.4

W przyjętych przez Radę ww. programach, priorytety i cele zostały wyznaczone zgodnie z zasadą SMART, tj. w sposób: prosty; mierzalny; osiągalny; istotny i określony w czasie.

(dowód: akta kontroli str. 199-299, 472-484)

1.5

Wyżej przedstawione programy, realizowane w okresie objętym kontrolą przez MOPR, były spójne z założeniami i celami określonymi w Strategiach, jak również z innymi programami np. Programem Pomocy Dziecku i Rodzinie w Tarnobrzegu; Miejskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wyżej wymienione dokumenty, w okresie objętym kontrolą nie były aktualizowane. W powyższej kwestii, Pani Dyrektor MOPR wyjaśniła, iż opracowywane programy były spójne i odpowiednie do obowiązującej sytuacji. Aktualizacji programów miejskich dokonywano dopiero po ich zakończeniu, na etapie powstawania dokumentu na kolejne lata. Po dokonanej analizie, w programie na nowy okres wprowadzano zmiany. Programy opracowywane są na poziomie rozszerzonym aby nie narzucać partnerom, różnym organizacjom terminów realizacji poszczególnych działań, ani nie zamykać się na włączenie się dodatkowych podmiotów. Programy, które opracowuje się w zespołach są ściśle dopasowane do aktualnych potrzeb, także do sytuacji, kiedy zaistniałaby potrzeba wprowadzenia zmian.

(dowód; akta kontroli str. 199-299, 472-484, 485-487)

1.6

W Strategii na lata 2014-2020 i programach realizowanych przez MOPR w okresie objętym kontrolą, określone były wskaźniki pozwalające na ocenę realizacji założonych celów.

W Strategii na lata 2014-2020, wskaźniki realizacji działań, określone zostały w każdym z sześciu obszarów priorytetowych a w obszarach priorytetowych – w kierunkach działań, określonych w celach operacyjnych.

Programy realizowane przez MOPR zawierały zapisy określające liczbę osób/rodzin uprawnionych do skorzystania z pomocy w ramach konkretnego programu, np.

- liczbę osób, które ukończyły 65 rok życia oraz założenie, iż 30% z tych osób skorzysta z Karty Seniora;
- z programu osłonowego „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 skorzysta 20% dzieci i uczniów, spośród ogólnej liczby dzieci dożywianych w szkołach i przedszkolach na terenie miasta Tarnobrzega w poprzednim miesiącu kalendarzowym;
- wszystkie rodziny wielodzietne w mieście Tarnobrzegu, jako uprawnione do świadczenia „Bon Rodzinny 3+”;
- w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na Terenie Miasta Tarnobrzeg na lata 2011-2016 określono, iż działaniami zostaną objęte rodziny, w których występuje problem przemocy;
- w Programie Pomocy Dziecku i Rodzinie w Tarnobrzegu na lata 2011-2016 określono, iż adresatami programu są: rodziny niewydolne wychowawczo; rodziny

dotknięte przemocą; rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem; rodziny zastępcze; usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych; dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;

- w programach Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014 i 2015-2017 wskazano, iż adresatami programów są: rodziny zastępcze; usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych i innych placówek; rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej; rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych; rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem; rodziny, w których występuje problem przemocy;

- Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2011-2015 obejmował wszystkich niepełnosprawnych mieszkańców Tarnobrzega.

(dowód: akta kontroli str. 199-299, 472-484)

1.7

Strategia na lata 2014-2020 określała, iż podstawowym źródłem jej finansowania będzie budżet miasta Tarnobrzega. Zapisano również, iż inicjatywy podejmowane poprzez różnorodne projekty i programy będą finansowane z następujących źródeł: budżetu państwa; budżetów innych samorządów (w przypadku projektów partnerskich); odpłatności rodziców biologicznych w zakresie pieczy zastępczej; funduszy przeznaczonych na projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej; Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; funduszy zagranicznych, pozyskiwanych przez organizacje pozarządowe; od prywatnych sponsorów, indywidualnych wkładów osób – uczestników działań.

(dowód: akta kontroli str. 101-198)

MOPR opracowywał na lata 2013-2016 dokumenty pn. „Ocena zasobów pomocy społecznej dla gminy miasta Tarnobrzega”. Dokumenty te określały m.in. koszty prowadzenia i utrzymania zasobów pomocy społecznej oraz wysokość środków finansowych na zadania realizowane w obszarze pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 509-769)

Realizowane przez MOPR programy, opisane w pkt 1.1 i 1.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego, określały źródła finansowania, jak również terminy realizacji celów w nich określonych.

W przypadku programów lokalnych, na uruchomienie, obsługę i realizację celów określonych tymi programami:

- „Bon Rodzinny 3+” - na rok 2014 w budżecie Tarnobrzega została zabezpieczona kwota 420 tys., oraz

- „Tarnobrzaska Karta Seniora” - zapisano, iż koszty realizacji programu powinny wynieść ok. 35 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 199-299, 472-484)

1.8

W kolejnych latach okresu objętego kontrolą, MOPR występował o pozyskanie środków finansowych spoza budżetu miasta Tarnobrzega na realizację niżej wymienionych przedsięwzięć – w kolejności podane są: nazwa przedsięwzięcia / instytucja, do której zwrócono się o pomoc / kwota wnioskowana / kwota otrzymana:

2013 r.

- „Czas na aktywność w gminie Tarnobrzeg” / Wojewódzki Urząd Pracy / 515,7 tys. / 515,7 tys. zł;

- Resortowy Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej / Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej / 0,5 tys. / 0,5 tys. zł;

- Program Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej / Podkarpacki Urząd Wojewódzki / 61,6 tys. / 44,3 tys. zł;
- Program Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej / Podkarpacki Urząd Wojewódzki / 9,6 tys. / 5,1 tys. zł.

2014 r.

- „Czas na aktywność w gminie Tarnobrzeg” / Wojewódzki Urząd Pracy / 578,9 tys. / 578,9 tys. zł;
- Tarnobrzeg przeciw przemocy / Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej / 10 tys. / 10 tys. zł;
- Program Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej / Podkarpacki Urząd Wojewódzki / 68,4 tys. / 61,6 tys. zł;
- Program Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej / Podkarpacki Urząd Wojewódzki / 13,4 tys. / 13,4 tys. zł.

2015 r.

- „Czas na aktywność w gminie Tarnobrzeg” / Wojewódzki Urząd Pracy / 608,2 tys. / 608,2 tys. zł;
- Program Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej / Podkarpacki Urząd Wojewódzki / 26,1 tys. / 26,1 tys. zł;
- Program Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej / Podkarpacki Urząd Wojewódzki / 72,7 tys. / 43,6 tys. zł;

2016 r.

- Program Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej / Podkarpacki Urząd Wojewódzki / 44,2 tys. / 20,8 tys. zł;
- Program Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej / Podkarpacki Urząd Wojewódzki / 89,6 tys. / 63,6 tys. zł.

Związek Miast Nadwiślańskich przekazywał Ośrodkowi w latach 2013-2015 łącznie kwotę 3 tys. zł, z przeznaczeniem na organizację projektów pn. „Rejs po Wiśle”. Instytucje miejskie i przedsiębiorcy w latach 2013-2016 przekazali MOPR w formie darowizn kwotę łączną 20,2 tys. zł, z przeznaczeniem na: „Wspieranie rodzicielstwa zastępczego”, organizację „Wigilii Miejskiej dla Osób Potrzebujących”, dla osób korzystających z pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 490-496)

1.9

W okresie objętym kontrolą, Pani Dyrektor MOPR nie składała do Prezydenta Tarnobrzega wniosków w sprawie zmian w dokumentach strategicznych czy programowych. Ośrodek nie otrzymywał również żadnych wniosków bądź sugestii dotyczących ewentualnych zmian. Potrzeby dokonania zmian nie wynikały również z doświadczeń we własnej pracy MOPR.

(dowód: akta kontroli str. 485-487)

1.10

Dyrektor MOPR co roku, do dnia 30 marca przedkładała Radzie Miasta sprawozdania z działalności Ośrodka za rok poprzedni. W sprawozdaniach przedstawiane były kwoty wydatkowane w roku sprawozdawczym, na realizację zadań i funkcjonowanie Ośrodka. Szacowanie ogólnych potrzeb finansowych MOPR w zakresie realizowanych zadań i jego funkcjonowania odbywało się na etapie opracowywania projektu budżetu na następny rok. Projekt taki jest opracowywany przez Dyrektora MOPR i Główną Księgową. W przypadku pojawienia się nowych zadań, Dyrektor Ośrodka spotyka się z Prezydentem Tarnobrzega i Skarbnikiem, w celu zabezpieczenia odpowiednich środków w budżecie miasta.

Współpraca pomiędzy MOPR a Radą Miasta opierała się przede wszystkim na pracy komisji stałych. W latach 2013-2016 nie odnotowano zapotrzebowania środowisk społecznych zgłaszanych do Ośrodka, które skutkowałyby opracowaniem lokalnego programu pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 285-471, 488-493)

1.11

W związku z realizacją postanowień ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci², wprowadzającą w życie Program „Rodzina 500+” w Tarnobrzegu nastąpił spadek liczby wypłat świadczeń osobom, którym przyznawano w 2016 roku zasiłki z pomocy społecznej o 17,7 %, w stosunku do 2015 r. W zakresie ubóstwa zmniejszyła się ilość osób ubiegających się o pomoc społeczną o 17,6 % , w zakresie bezrobocia o 16,2 %, niepełnosprawności 5 %, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności 11,3 %. Zmniejszyło się zainteresowanie programem dożywiania dzieci. Część rodzin, która przez wiele lat korzystała z dożywiania, pobierając obecnie świadczenie w ramach Programu 500 + radzi sobie sama i nie korzysta z tego wsparcia. Spadająca liczba wypłacanych zasiłków celowych i okresowych wpłynęła na zmianę także profilu klienta pomocy społecznej, gdyż zdecydowanie mniej rodzin wielodzietnych czy rodzin z dziećmi korzysta z tej formy pomocy, a zainteresowanych jest więcej z trudniejszą sytuacją osób samotnych, jednoosobowych gospodarstw, jak również osób niepełnosprawnych.

W MOPR zmniejszyła się liczba osób korzystających z dodatku mieszkaniowego: w 2015 r. złożono 1802 wnioski, a w 2016 r. 1540, co stanowi zmniejszenie liczby osób ubiegających się o przyznanie dodatku mieszkaniowego o 14,5%. W przypadku dodatku energetycznego w 2015 r. złożono 926 wniosków, a w 2016 r. 866, co stanowi zmniejszenie liczby osób ubiegających się o przyznanie dodatku energetycznego o 6,5 %. Na dzień 31 sierpnia 2017 r. liczba złożonych wniosków na dodatki mieszkaniowe wynosiła 933, zaś na dodatki energetyczne 582.

W ocenie Pani Dyrektora MOPR, Program 500+ ma korzystny wpływ na sytuację finansową rodzin, co wpływa na polepszenie sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców miasta Tarnobrzega. Środki pochodzące z Programu „Rodzina 500+” rodziny przeznaczają na bieżące wydatki domowe, edukację dzieci, dobra trwałego użytku rodzin, zabezpieczenie przyszłości rodzin.

(dowód: akta kontroli str. 503-505)

1.12

W okresie objętym kontrolą, w Ośrodku było zatrudnionych 20 pracowników socjalnych, spośród których, w poszczególnych latach 2013; 2014; 2015 i 2016 posiadało:

- wykształcenie wyższe - 6; 7; 8 i 8 pracowników;
- wykształcenie średnie – 14; 13; 12 i 12 pracowników;
- specjalizację I stopnia w zawodzie – 14; 13; 14; 13 pracowników;
- specjalizację II stopnia w zawodzie – 3; 3; 3 i 4 pracowników;
- specjalizację z organizacji opieki społecznej – 1; 1; 2 i 3 pracowników.

Analiza dokumentów 5 pracowników socjalnych zatrudnionych w MOPR wykazała, iż spełniali kryteria określone art. 116 (z uwzględnieniem art. 156) ustawy o pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 506-507, 508)

² Dz. U. poz. 195 ze zm.

W okresie objętym kontrolą, liczba mieszkańców Tarnobrzega wynosiła³: 48 217 /2013 r./; 48 000 /2014 r./ i 47 816 osób /2015 i 2016 r./. W poszczególnych latach, na jednego zatrudnionego w MOPR pracownika socjalnego przypadało od 2 391 do 2 411 mieszkańców.

W latach 2013-2016 liczba rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną w Tarnobrzegu wynosiła odpowiednio: 2 456; 2 618; 2 428 i 2 308. W poszczególnych latach na jednego pracownika socjalnego zatrudnionego w Ośrodku przypadało od 115 do 131 rodzin i osób samotnie gospodarujących a objętych pracą socjalną.

(dowód: akta kontroli str. 509-769)

Odnosnie liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku w odniesieniu do skali realizowanych przez nich zadań, Pani Dyrektor MOPR podała, iż: Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku na przestrzeni lat 2013 – 2016 kształtuje się na poziomie 20 pracowników. Miasto Tarnobrzeg liczyło na koniec 2016 r. około 47 658 mieszkańców (2013- 48 558 tys.; 2014 – 48 217 tys.; 2015 - 47 816 tys. - dane z Głównego Urzędu Statystycznego) i jest z tendencją malejącą. Przypuszczamy, że liczba mieszkańców rzeczywistych nie jest adekwatna w stosunku do danych przedstawionych przez GUS (dane z Urzędu Miasta Tarnobrzega – liczba mieszkańców na dzień 31.08.2017 r. – 47 398 tys.), gdyż jak w innych miastach w kraju, z Tarnobrzega dużo osób migruje poza Tarnobrzeg, jak również za granicę w celach zarobkowych. Aby w pełni zrealizować wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych w myśl art. 110 ust.11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej tutaj. Ośrodek winien zatrudniać 24 pracowników. Zrealizowanie w 100 % zatrudnienia pracowników socjalnych przerasta możliwości finansowe Ośrodka, a obecny stan zatrudnienia sprawdza się w dotychczasowej praktyce i praca wykonywana jest z całą starannością. Pomocnym rozwiązaniem jest funkcjonujący w Ośrodku zespół koordynacyjny, jak również wsparcie pracowników socjalnych poprzez zespoły interdyscyplinarne. Prowadzony jest także stały nadzór, który pracownik powinien dostać wsparcie. Stan faktyczny przydzielonych rejonów i przypadająca liczba mieszkańców, często jest to zapis teoretyczny, ponieważ są rejonu gdzie mieszkańcy rzadko korzystają z pomocy społecznej i można w zakresie prowadzonej polityki i organizacji pracy wyrównywać i wspierać pracowników socjalnych mających dużo zgłoszeń ze środowisk. Informuję również, że w Ośrodku zatrudnieni są pracownicy z przygotowaniem do zawodu pracownika socjalnego ale wykonujący inne zadania np. w Dziale Świadczeń, rehabilitacji społecznej czy w pieczy zastępczej. Zatrudnieni pracownicy wspomagali lub będą wspierać pracowników w rejonach opiekuńczych w trudnych sytuacjach kryzysowych, tak jak to miało miejsce w 2010 r. w okresie powodzi na naszym terenie. Nie mniej jednak, tutaj. Ośrodek pismem z dnia 18.09.2015 r. znak: K.1121.24.2015 zwracał się z prośbą do pana Prezydenta Miasta Tarnobrzega o rozważenie możliwości zatrudnienia i sfinansowania stanowiska pracy dla między innymi pracownika socjalnego. Nadmieniam, iż brak wymaganego wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych w żaden sposób nie wpływa na jakość świadczonych usług i wykonywanie ustawowych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 503-505)

1.13

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek podejmował wielokierunkową współpracę z innymi jednostkami odpowiedzialnymi za problematykę społeczną.

³ Według danych publikowanych w Banku Danych Lokalnych GUS, wg. Stanu na 31 grudnia (zgodnie z metodologią obliczania ludności stosowaną przez GUS).

Z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnobrzegu, dalej „PUP w Tarnobrzegu”, zostały zawarte porozumienia o realizacji Programu Aktywizacja i Integracja:

- z dnia 24.04.2015 r. na realizację zadań w okresie od 1.05 do 1.07.2015 r. przez 11 osób bezrobotnych,
- z dnia 3.06.2016 r. na realizację zadań w okresie od 7.06 do 7.08.2016 r. przez 11 osób bezrobotnych.

Głównym celem ww. Programu była poprawa sytuacji na rynku pracy dla osób bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, dla których PUP w Tarnobrzegu ustalił III profil pomocy oraz kształtowanie ich aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym.

Każdy z uczestników Programu uczestniczył w pracach społecznie użytecznych w wymiarze 80 godzin oraz w takim samym wymiarze, w zajęciach integracyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 770-786)

MOPR zawarł z PUP w Tarnobrzegu cztery porozumienia w sprawie realizacji przez osoby bezrobotne, korzystające z różnych form pomocy społecznej prac społecznie użytecznych (psu). Ogółem liczba uprawnionych, skierowanych w latach 2013-2016 do wykonywania psu wyniosła 216 osób (po 54 w każdym roku). Porozumienia określały m.in.: maksymalną liczbę godzin w miesiącu do przepracowania przez osobę uprawnioną – do 40 godz.; terminy wykonywania psu – kilka miesięcy; stanowiska oraz rodzaje psu – magazynier, opiekun osoby starszej, pracownik biurowy, pracownik gospodarczy, sprzątaczką biurową; podmioty i miejsce wykonywania psu – urzędy, instytucje, domy pomocy społecznej, domy dziecka mające swoje siedziby w Tarnobrzegu.

(dowód: akta kontroli str. 787-814)

W latach 2013-2015, Ośrodek we współpracy z PUP w Tarnobrzegu, w ramach projektu „Czas na aktywność w gminie Tarnobrzeg” działaniami aktywizującymi oraz szkoleniami społecznymi i zawodowymi objął łącznie 224 osoby bierne zawodowo, w tym m.in. 54 osoby niepełnosprawne, 30 osób z rodzin wykazujących niezaradność życiową a współpracujących z asystentem rodziny. W 2015 r. 15 uczestnikom projektu sfinansowano staże zawodowe.

(dowód: akta kontroli str. 314-429)

MOPR zawarł również porozumienia:

- z Wojewódzką Przychodnią Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w sprawie realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie;
- ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Tarnobrzegu w sprawie realizacji projektu socjalnego „Najtrudniejszy jest pierwszy krok”;
- z Parafią Rzymsko-Katolicką p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w sprawie zabezpieczenia osób bezdomnych, których ostatni stały adres zameldowania był na terenie Tarnobrzega;
- z Tarnobrzeskim Stowarzyszeniem „Wsparcie” i Parafią Rzymsko-Katolicką p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w sprawie zbiórki odzieży dla osób bezdomnych.

W zakresie swojej działalności, Ośrodek podejmował również współpracę z innymi podmiotami, np. Podkarpacką Komendą OHP w Rzeszowie, Uniwersytetem Trzeciego Wieku przy PWSZ w Tarnobrzegu, Zarządem Rejonowym PCK w Tarnobrzegu, Akcją Charytatywną „Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę”, Stowarzyszeniem Tarnobrzesci Bank Żywności, szkołami, spółdzielniami mieszkaniowymi, firmami prywatnymi.

(dowód: akta kontroli str. 488-502)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2015 r.).

W latach 2015 i 2016 w Ośrodku na jednego pracownika socjalnego przypadało po 2 391 mieszkańców oraz odpowiednio 121 i 115 rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną.

Ocena częściowa

W okresie objętym kontrolą opracowane i przyjęte przez samorząd miasta Tarnobrzega Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych mieszkańców Miasta stanowiły bazę dla podejmowanych przez MOPR przedsięwzięć i działań w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej. Każdy przyjęty przez Radę Miasta program pomocowy, realizowany przez Ośrodek przyczyniał się do łagodzenia skutków zmian gospodarczych, które w sposób istotny dotyczyły mieszkańców Tarnobrzega.

W latach 2013-2016 MOPR w Tarnobrzegu podejmował wiele inicjatyw, jak również uczestniczył w przedsięwzięciach i zadaniach, które należy określić ponadstandardowymi. Działalność Ośrodka w tym zakresie, była ważnym elementem wspomagającym rozwiązywanie problemów społeczno-ekonomicznych mieszkańców Miasta.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, iż w latach 2015-2016 nie zostały w MOPR dotrzymane zasady określone art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej a dotyczące liczby mieszkańców miasta Tarnobrzega oraz liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną, przypadającą na jednego pracownika socjalnego, zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy.

Działania dla realizacji przyjętych założeń, ich finansowanie i monitorowanie, a także ich skuteczność i efektywność dla ograniczenia negatywnych skutków zmian gospodarczych w miastach.

Opis stanu faktycznego

2.1

W okresie objętym kontrolą, MOPR poniósł na swoją działalność wydatki budżetowe w kwocie łącznej 113 550 tys. zł. W poszczególnych latach 2013-2016, kwoty poniesionych przez Ośrodek wydatków wyniosły odpowiednio: 22 555 tys.; 23 295 tys.; 24 072 tys. i 43 628 tys. zł.

W prowadzonych przez Ośrodek, niżej wymienionych działaniach, wydatki łączne wyniosły:

- pomoc społeczna - 17 506 tys. zł,
- dodatki mieszkaniowe - 7 407 tys. zł,
- mieszkania chronione - 100 tys. zł,
- wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej – 293 tys. zł,
- Program 500+ - 17 933 tys. zł,
- świadczenia rodzinne i świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego – 49 150 tys. zł,
- pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym – 852 tys. zł,
- przeciwdziałanie alkoholizmowi – 200 tys. zł,

- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – 10 tys. zł,
- inne (usuwanie skutków klęsk żywiołowych; Program „Bon Rodzinny 3+”; projekt „Czas na aktywność w Gminie Tarnobrzeg” – 2 932 tys. zł,
- funkcjonowanie MOPR (zatrudnienie i utrzymanie) – 14 532 tys. zł.

W prowadzonych przez Ośrodek niżej wymienionych działaniach, wydatki w poszczególnych latach 2013-2016, odpowiednio wyniosły:

- pomoc społeczna - 4 245 tys.; 3 984 tys.; 4 318 tys. i 4 959 tys. zł,
- dodatki mieszkaniowe - 2 112 tys.; 1 983 tys.; 1 802 tys. i 1 510 tys. zł,
- mieszkania chronione - 9 tys. /2014 r./; 49 tys. /2015 r./ i 42 tys. zł /2016 r./,
- wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej – 47 tys.; 55 tys.; 75 tys. i 116 tys. zł,
- Program 500+ - 17 933 tys. zł, /w okresie od 1.04 do 31.12.2016 r./,
- świadczenia rodzinne i świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego – 11 206 tys.; 11 617 tys.; 12 257 tys. i 14 070 tys. zł,
- pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym – po 213 tys. zł w każdym roku,
- przeciwdziałanie alkoholizmowi – po 50 tys. zł w każdym roku,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – 10 tys. zł /2014 r./,
- inne (usuwanie skutków klęsk żywiołowych; Program „Bon Rodzinny 3+”; projekt „Czas na aktywność w Gminie Tarnobrzeg” – 449 tys.; 956 tys.; 1 072 tys. i 455 tys. zł,
- funkcjonowanie MOPR (zatrudnienie i utrzymanie) – 3 452 tys.; 3 585 tys.; 3 673 tys. i 3 822 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 815)

Według klasyfikacji budżetowej, wydatki MOPR ponoszone były w czterech działach: 851 „Ochrona zdrowia”; 852 „Opieka społeczna”; 853 „Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej” i 854 „Edukacyjna opieka wychowawcza”.

W wyżej wymienionych działach, w poszczególnych latach 2013-2016, wydatki odpowiednio wynosiły:

- dz. 851 „Ochrona zdrowia” – 51 tys.; 53 tys.; 51 tys. i 54 tys. zł;
- dz. 852 „Pomoc społeczna” – 22 236 tys.; 22 517 tys.; 23 254 tys. i 42 837 tys. zł;
- dz. 853 „Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej” – 55 tys.; 512 tys.; 554 tys. i 525 tys. zł;
- dz. 854 „Edukacyjna opieka wychowawcza” – po 213 tys. zł w każdym roku.

W okresie objętym kontrolą, źródłami finansowania wydatków MOPR w wyżej wymienionych działach klasyfikacji budżetowej były:

- w dz. 851
 - budżet miasta – 200 tys.;
 - budżet województwa (Wojewody Podkarpackiego) – 9 tys.;
- w dz. 852
 - budżet miasta – 31 815 tys.
 - budżet województwa (Wojewody Podkarpackiego) – 68 619 tys.;
 - budżet państwa – 55 tys.;
 - Europejski Fundusz Społeczny – 1 368 tys.;
- w dz. 853
 - budżet miasta – 1 389 tys.;
 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) – 257 tys.;
- w dz. 854
 - budżet miasta – 172 tys.;
 - budżet województwa (Wojewody Podkarpackiego) – 680 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 816, 826-872)

W okresie objętym kontrolą, MOPR wykorzystał środki pozabudżetowe w łącznej kwocie 9 341,3 tys. zł. W poszczególnych latach kwoty wynosiły odpowiednio: 2 187 tys.; 2 306,5 tys.; 2 295,4 tys. i 2 552,4 tys. zł. Środki pozabudżetowe pochodziły z budżetu PFRON i były przeznaczone na finansowanie zadań realizowanych przez Ośrodek.

(dowód: akta kontroli str. 873-926)

2.2

W latach 2013-2016, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w Tarnobrzegu wynosiła odpowiednio: 869; 823; 767 i 618.

Spośród wszystkich zarejestrowanych w Ośrodku rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, wylosowanych zostało 50 rodzin. Ogółem liczba osób w rodzinach objętych badaniem wynosiła 143.

Łączna pomoc finansowa udzielona tym rodzinom w latach 2013-2016, ze wszystkich możliwych tytułów wyniosła odpowiednio:

- z uwzględnieniem środków wypłaconych z Programu 500+ - 589 765 zł;
- bez środków wypłaconych z Programu 500+ - 345 111 zł.

Średnia, roczna kwota udzielonej pomocy w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą otrzymana przez rodzinę, bez środków z Programu 500+, wynosiła odpowiednio: 1 493 zł; 1 824 zł; 1 916 zł i 1 669 zł.

Średnia, roczna kwota udzielonej pomocy w 2016 r., wraz ze środkami z Programu 500+ wynosiła 6 562 zł.

Przedział wartościowy rocznych kwot wypłaconych świadczeń z pomocy społecznej, z uwzględnieniem ilości osób w rodzinie wynosił:

- 1 osoba - kwoty od 200 do 2 710 zł (2013 r.); od 250 do 3 231 zł (2014 r.); od 456 do 3 796 zł (2015 r.); od 260 do 3 371 zł (2016 r.);
- 2 osoby – kwoty od 650 zł do 3 652 zł (2013 r.); od 470 do 3 786 zł (2014 r.); od 792 do 3 710 zł (2015 r.); od 250 do 2 465 zł (2016 r.);
- 3 osoby – kwoty od 150 do 2 568 zł (2013 r.); od 200 do 3 147 zł (2014 r.); od 609 do 5 747 zł (2015 r.); od 350 do 7 690 zł (2016 r.);
- 4 osoby – kwoty od 349 do 3 307 zł (2013 r.); od 494 do 4 803 zł (2014 r.); od 466 do 3 734 zł (2015 r.); od 250 do 2 735 zł (2016 r.);
- 5 osób – kwoty od 420 zł do 4 687 zł (2013 r.); od 1 571 do 4 483 zł (2014 r.); od 550 do 5 252 zł (2015 r.); od 250 do 3 614 zł (2016 r.);
- 6 osób – kwotę 858 zł (2013 r.); 1 250 zł (2014 r.); 1 295 zł (2015 r.); 900 zł (2016 r.);
- 7 osób – kwotę 5 381 zł (2013 r.); 4 405 zł (2014 r.); 1 941 zł (2015 r.); 1 688 zł (2016 r.).

W latach 2013-2015, średnia wartość miesięcznej pomocy dla rodzin objętych kontrolą wynosiła odpowiednio: 124 zł; 152 zł i 160 zł. W 2016 r. średnie wartości miesięcznej pomocy dla rodziny wynosiły 139 zł (bez środków z Programu 500+) i 547 zł z uwzględnieniem środków z tego Programu.

(akta kontroli str. 927-929)

2.3

W latach 2012-2016, liczba rodzin/osób korzystających z pomocy społecznej w Tarnobrzegu wynosiła odpowiednio: 2 147; 2 393; 2 364; 2 314 i 2 145.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej indywidualnie (osoby te nie tworzyły rodzin) wynosiła w powyższych latach odpowiednio: 766; 940; 963; 963 i 954.

Liczba rodzin pobierających świadczenia wynosiła w poszczególnych latach:

- rodziny 2 osobowe – 436; 432; 469; 435 i 408;
- rodziny 3 osobowe – 457; 398; 361; 385 i 362;

- rodziny 4 osobowe – 238; 371; 349; 337; i 273;
- rodziny 5 osobowe – 152; 162; 147; 129 i 90;
- rodziny 6 i więcej osobowe – 98; 90; 75; 65 i 58.

(dowód: akta kontroli str. 930)

W latach 2012-2016 świadczeniami objęte były rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, której powodami były (liczba rodzin w poszczególnych latach, którym została udzielona pomoc):

- ubóstwo – 615; 610; 583; 538 i 472;
- sieroctwo – 2; 4; 2; 2 i 2;
- bezdomność – 53; 64; 65; 59 i 59;
- ochrona macierzyństwa – 65; 72; 65; 62 i 53;
- bezrobocie – 784; 869; 823; 767 i 618;
- niepełnosprawność – 485; 515; 495; 473 i 441;
- długotrwała lub ciężka choroba – 466; 531; 513; 500 i 454;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 227; 233; 216; 176 i 154;
- przemoc w rodzinie – 76; 80; 94; 118 i 141;
- alkoholizm – 104; 94; 86; 86 i 69;
- narkomania – 8; 5; 9; 12 i 4;
- trudności z przystosowaniem się do życia po wyjściu z więzienia – 15; 22; 20; 35 i 24;
- zdarzenia losowe – 9; 6; 8; 8 i 8;
- sytuacja kryzysowa – 120; 48; 104; 100 i 184.

Najczęstszymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej rodzin a tym samym powodem udzielania tym rodzinom pomocy były: bezrobocie; ubóstwo; niepełnosprawność; długotrwała lub ciężka choroba; bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego; alkoholizm. Liczby rodzin objętych pomocą z ww. powodów w 2016 r. były w stosunku do 2013 r. niższe o:

- bezrobocie – 28,9%;
- ubóstwo – 22,6%;
- niepełnosprawność – 14,7%;
- długotrwała lub ciężka choroba – 14,5%;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 33,9%;
- alkoholizm – 26,6%.

Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie wzrosła w 2016 r. w stosunku do 2013 r. o 76,2%.

Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu sytuacji kryzysowych, wzrosła w 2016 r. w stosunku do 2013 r. o 283,3%.

(dowód: akta kontroli str. 927)

W latach 2012-2016 z rodzinami MOPR zawarł łącznie 448 kontrakty socjalne. W poszczególnych latach liczba zawartych kontraktów wynosiła odpowiednio: 122; 81; 90; 83 i 72.

(dowód: akta kontroli str. 931)

2.4

W okresie objętym kontrolą, liczba decyzji odmownych w zakresie świadczeń udzielanych w ramach pomocy społecznej (zasiłki/usługi), wyniosła łącznie 147. W poszczególnych latach 2013-2016, liczba wydanych decyzji odmownych wynosiła odpowiednio (w nawiasach liczba wydanych decyzji ogółem): 53 (1755); 62 (1944); 19 (3633) i 13 (1548).

W powyższym okresie, liczba decyzji odmownych z powodu nie spełniania kryterium dochodowości wyniosła łącznie 75, w tym w poszczególnych latach: 41; 12; 15 i 7. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki odmowy udzielenia pomocy z powodu braku środków.

W latach 2013-2016 nie było oczekujących na umieszczenie i nie umieszczano osób w mieszkaniach chronionych oraz w domach pomocy społecznej.

Liczba oczekujących na umieszczenie w środowiskowych domach samopomocy w latach 2015 i 2016 wynosiła odpowiednio 2 i 4 osoby. W latach poprzednich, tj. 2012 i 2013 takich osób nie było.

(dowód: akta kontroli str. 488-502, 545-769)

2.5

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki zwrotu znacznych środków z powodu ich niewykorzystania. Poniżej przedstawione zostały zwroty środków w poszczególnych latach, o trzech najwyższych kwotach oraz w nawiasach procent kwoty zwróconej do kwoty wydatków zaplanowanych w budżecie MOPR na ten cel. Przedstawione zostały również wyjaśnienia Pani Dyrektor MOPR.

2013 r.

- rozdz. 85212 świadczenia rodzinne - zwrócona została kwota 95,2 tys. zł, (0,8%).

Od stycznia 2013 r. weszło w życie nowe świadczenie opiekuńcze- specjalny zasiłek opiekuńczy, od którego są opłacane składki emerytalno-rentowe. W okresie zasiłkowym 2012/2013 został podwyższony próg dochodowy oraz kwoty wypłacanych świadczeń rodzinnych. W związku z powyższym zostało złożonych mniej wniosków niż zaplanowano. Część złożonych wniosków nie spełniała kryteriów ustawowych przyznania świadczeń.

- rozdz. 85295 pozostała działalność /prace społecznie użyteczne, gorący posiłek – zupy, dożywianie – zwrócona została kwota 32 tys. zł (3,9%).

W okresie zasiłkowym 2012/2013 został podwyższony próg dochodowy oraz kwoty wypłacanych świadczeń rodzinnych. W związku z powyższym zostało złożonych mniej wniosków niż zaplanowano. Część złożonych wniosków nie spełniała kryteriów ustawowych przyznania świadczeń.

- rozdz. 85219 opiekunowie prawni – zwrócona została kwota 24,7 tys. zł (0,7%)

Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu w miesiącu grudniu 2013 r. przyznał opiekunom prawnym wynagrodzenie za sprawowanie opieki nad 13 osobami. Podania, które zostały złożone przez opiekunów w m-cu grudniu zostały rozpatrzone w 2013 r (wypłacono kwotę 4603,63 zł za opiekę nad 4 osobami). Pozostałe podania zostały złożone i rozpatrzone w 2014 r. (wypłacono kwotę 13068,28 zł za opiekę nad 9 osobami). W 2013 r. tut. Ośrodek nie otrzymywał pisemnych powiadomień o terminie posiedzeń oraz o ilości złożonych wniosków, co uniemożliwiało precyzyjne zaplanowanie potrzeb w tym zakresie.

2014 r.

- rozdz. 85212 – zwrócona została kwota 98,5 tys. zł (0,8%)

W maju 2014 r. weszła w życie ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłku dla opiekunów, która nałożyła na gminę obowiązek wypłacenia świadczenia z wyrównaniem od lipca 2013 roku wraz z odsetkami. Od zasiłku dla opiekuna są opłacane składki emerytalno-rentowe, w związku z tym utrudniło to dokładne oszacowanie realizacji ww. ustawy.

- rozdz. 85215 dodatki mieszkaniowe – zwrócona została kwota 14,5 tys. zł (1,6%).

Zostało złożonych mniej wniosków niż zaplanowano

- rozdz. 85202 domy pomocy społecznej – zwrócona została kwota 9,5 tys. zł (1,1%)

Umieszczenie w DPS 2 osób w terminie późniejszym niż określono w decyzji o skierowaniu oraz zgon 4 umieszczonych osób.

2015 r.

- rozdz. 85214 zasiłki celowe – zwrócona została kwota 44,9 tys. zł (4,6%)

W 2015 r. zostało złożonych mniej wniosków o przyznanie pomocy na zasiłki celowe i w naturze niż zaplanowano. Część rodzin i osób wcześniej korzystających z pomocy złożyła wnioski o inne formy pomocy lub nie zgłosiła się o pomoc.

- rozdz. 85295 – zwrócona została kwota 53,5 tys. zł (8,4%)

W budżecie gminy zabezpieczono 100% potrzeb na organizację prac społecznie użytecznych. Po otrzymaniu dofinansowania z PUP-u w wysokości 60% planowanych kosztów wystąpiły wolne środki, które zostały zwrócone do budżetu gminy.

- rozdz. 85395 bon rodzinny 3+ - zwrócona została kwota 30,4 tys. zł (5,9%)

Zostało złożonych mniej wniosków niż zaplanowano.

2016 r.

- rozdz. 85211 świadczenia wychowawcze – zwrócona została kwota 54 tys. zł (0,03%)

Od 1 kwietnia 2016 roku weszła w życie ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, która nałożyła na gminę obowiązek wypłacania świadczenia wychowawczego. W związku z powyższym z oszacowanej liczby osób uprawnionych do wypłaty świadczeń część nie złożyła wniosków bądź nie spełniała kryteriów ustawowych.

- rozdz. 85214 – zwrócona została kwota 66,8 tys. zł (8,2%)

W 2016 r. zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy w formie zasiłków celowych i w naturze. Spadek liczby o 180 osób spowodował, że środki finansowe na powyższy cel nie zostały wykorzystane.

- rozdz. 85206 wspieranie rodziny/asystent rodziny – zwrócona została kwota 46 tys. zł (28,4%)

W budżecie gminy zabezpieczono 100% potrzeb na zatrudnienie asystentów rodziny. Po otrzymaniu dofinansowania z budżetu Wojewody wystąpiły wolne środki, które zostały zwrócone do budżetu gminy.

(dowód: akta kontroli str. 488-502)

2.6

Jak wyjaśniła Pani Dyrektor MOPR, ocena skuteczności podejmowanych w MOPR działań dokonywana była na bieżąco, podczas cotygodniowych spotkań Dyrektora z kierownikami wszystkich działów. Ta forma pozwalała na uzyskanie aktualnych informacji o sytuacji w Ośrodku, konsultowanie propozycji działań i rozwiązań. Sprzyjało to szybkiej reakcji na sytuacje nieprzewidziane, na pojawiające się problemy czy sytuacje kryzysowe. Sytuacja taka pozwalała Dyrektorowi Ośrodka na sprawne i skuteczne zarządzanie. Wszystkie, powyższe działania pozwalały zachować odpowiedni poziom świadczonych przez MOPR usług.

(dowód: akta kontroli str. 488-502)

2.7

Program „Rodzina 500+” realizowany jest przez MOPR od dnia 1.04.2016 r. i do dnia 31.12.2016 r. wpłynęło w formie papierowej i elektronicznie 3 293 wnioski o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, w tym w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego 122 wnioski. Do końca 2016 r. wypłacono świadczenia wychowawcze na łączną kwotę 17 692 074 zł, w tym w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego 150 417 zł. Świadczenie wychowawcze objęło ok. 2 800 rodzin.

Rezultaty, jakie mieszkańcom Tarnobrzega przyniosła realizacja Programu „Rodzina 500+” zostały opisane w pkt 1.11 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 430-471, 503-505)

2.8

Spośród próby 50 rodzin/osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, objętych badaniem w pkt 2.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego, wybrano losowo 10 rodzin/osób.

Analiza dokumentacji związanej z pomocą udzieloną wyżej wymienionym 10 rodzinom/osobom w latach 2013-2016 wykazała, iż spośród świadczeń pomocy społecznej określonych w art. 36 ustawy o pomocy społecznej, MOPR udzielał pomocy jako: zasiłki celowe, zasiłki okresowe, posiłki dla dzieci, świadczenia pieniężne na zakup posiłku lub żywności (dalej: „świadczenie”), zakup węgla i leków, pokrycie kosztów zużycia energii elektrycznej.

Poszczególne rodziny (w nawiasach liczba osób w rodzinie) otrzymywały w latach 2013-2016 następujące rodzaje pomocy, w wysokościach:

1. Rodzina (3) – zasiłek celowy 2 300 zł; zasiłek okresowy – 1 029 zł; świadczenie – 256 zł; posiłki dla 2 dzieci; zakup leków – 39,54 zł; matka zarejestrowana jako bezrobotna, bez prawa do zasiłku, brała udział w pracach społecznie użytecznych;
2. Rodzina (7) – zasiłek celowy - 2 050 zł; zasiłek okresowy – 10 886,89 zł; posiłki dla 3-4 dzieci; w 2013 r. matka rozpoczęła staż zawodowy, podejmowała prace na umowy zlecenia, od czerwca 2014 r. podjęła pracę na okres próbny. Od 2015 r. pobierała zasiłek macierzyński; konkubent bezrobotny, bez prawa do zasiłku;
3. Rodzina (5) – odpowiednio zasiłek celowy – 2 900 zł; zasiłek okresowy – 11 626,14 zł; posiłki dla 3 dzieci; matka bezrobotna, bez prawa do zasiłku, poszukuje pracy; brała udział w pracach społecznie użytecznych; mąż pracował zawodowo, często przebywał na zwolnieniach lekarskich;
4. Osoba samotnie gospodarująca – zasiłek celowy – 950 zł; zasiłek okresowy – 456,48 zł; pokrycie kosztów zużycia energii elektrycznej – 89,47 zł; intensywnie poszukuje pracy przez PUP i we własnym zakresie – podejmowała lekkie prace dorywcze; posiada orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności;
5. Rodzina (2) – zasiłek celowy – 3 620 zł; zasiłek okresowy – 2 382,54 zł; świadczenie – 1 232 zł; matka uczestniczy w pracach społecznie użytecznych;
6. Rodzina (6) – zasiłek celowy – 3 620 zł; zasiłek okresowy – 431,85 zł; świadczenie – 248 zł; posiłki dla 3 dzieci; matka bezrobotna bez prawa do zasiłku, poszukuje pracy; mąż pracuje zawodowo;
7. Rodzina (2) – zasiłek celowy – 2 350 zł; zasiłek okresowy – 6 191 zł; posiłki dla dziecka; matka bezrobotna bez prawa do zasiłku, brała udział w pracach społecznie-użytecznych
8. Rodzina (4) – zasiłek celowy – 1 850 zł; zasiłek okresowy – 9 475,55 zł; posiłki dla 2 dzieci; matka pobiera rentę, posiada orzeczenie o niepełnosprawności; mąż bezrobotny, zarejestrowany w PUP bez prawa do zasiłku, nie poszukuje pracy.
9. Rodzina (4) – zasiłek celowy – 3 772 zł; zasiłek okresowy – 2 525,32 zł; świadczenie – 488 zł; posiłki dla 1 – 2 dzieci; w 2014 r. matka uczestniczyła w projekcie „Czas na aktywność w gminie Tarnobrzeg”; ukończyła kurs kosmetyczny. Według oceny pracownika socjalnego MOPR intensywnie poszukuje pracy przez PUP i we własnym zakresie. Pracowała w ramach prac społecznie użytecznych.
10. Rodzina (4) – zasiłek celowy – 2 650 zł; świadczenie – 3 068 zł; posiłki dla 1 – 2 dzieci; matka zarejestrowana w PUP jako bezrobotna, bez prawa do zasiłku – nie podejmuje żadnych prac; jedyne stałe źródło dochodu rodziny stanowiły zarobki konkubenta.

Analiza i porównanie kwot dochodów na osobę w 10 rodzinach objętych badaniem wykazała, iż wysokości tych kwot w latach 2013 i 2016 nie różniły się znacząco.

(dowód: akta kontroli str. 932)

Pomiędzy jedną z rodzin (matka z dwójką dzieci) a pracownikiem socjalnym MOPR w dniu 3.07.2014 r. został zawarty kontrakt socjalny. Przyczynami trudnej sytuacji rodziny były: samotne rodzicielstwo, brak własnego mieszkania, brak wsparcia i pomocy ze strony rodziny jak również bezrobocie. Jako cel ogólny zawartego kontraktu wskazano poprawę sytuacji życiowej oraz funkcjonowania rodziny w życiu codziennym.

Celami szczegółowymi i przewidywanymi efektami działania były:

- poprawa sytuacji mieszkaniowej – uzyskanie mieszkania socjalnego,
- integracja ze środowiskiem lokalnym,
- odbudowa i podtrzymywanie umiejętności uczestniczenia w życiu w życiu społeczności lokalnej,
- przyjęcie aktywnej postawy w pokonywaniu codziennych trudności życiowych,
- poprawa relacji rodzinnych.

W ramach kontraktu pracownik socjalny i matka, dla realizacji celów w nim wskazanych, określiły wzajemne działania (zobowiązania).

W dniu 3.02.2016 r. została dokonana pisemna ocena realizacji postanowień kontraktu. Ustalono, iż matka wywiązała się z wszystkich zobowiązań kontraktowych. Otrzymała mieszkanie socjalne i wraz z dziećmi wyprowadziła się z mieszkania chronionego.

(dowód: akta kontroli str. 933)

2.9

W ocenie Pani Dyrektor MOPR, uzyskane w okresie objętym kontrolą środki finansowe, w pełni zaspokajają potrzeby zarówno związane ze wsparciem potrzebujących mieszkańców miasta jak i z funkcjonowaniem Ośrodka.

(dowód: akta kontroli str. 488-502)

2.10

Analiza stanu realizacji przez MOPR świadczeń i usług pomocy społecznej, jak również zaspokojenia potrzeb w zakresie miejsc w domach pomocy społecznej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych czy potrzeb mieszkaniowych (mieszkania chronione) wykazała, iż w okresie objętym kontrolą, potrzeby w tym zakresie osób korzystających z pomocy MOPR zostały w pełni zaspokojone.

Na koniec 2016 roku nie były zgłaszane żadne istotne potrzeby w zakresie funkcjonowania Ośrodka. Wszystkie potrzeby uwzględniane były w jego budżecie. W sprawie ewentualnych zmian w budżecie Pani Dyrektor Ośrodka regularnie spotykała się zarówno z Prezydentem Miasta, jak i Skarbnikiem. Pojawiające się drobne zmiany, wynikające z przesunięć środków, realizowane były na bieżąco podczas sesji Rady Miasta. Na etapie planowania budżetu Ośrodka na przyszły rok uwzględniane były wszystkie potrzeby tak, aby nie było potem konieczność dokonywania dużych zmian.

W związku z rządowym Programem Rodzina 500+, zakupiono niezbędny sprzęt komputerowy (zestawy komputerowe wraz z oprogramowaniem – 6 sztuk, drukarki i niszczarki – po 3 sztuki, ksero, serwer z licencją na bazę SQL). Zostały także zakupione meble do wyposażenia pokoi, w których realizowany jest Program.

Pod koniec 2016 roku został także zakupiony samochód Ford Transit do przewozu uczestników Domu Dziennego Pobytu. Zakup dofinansowany był ze środków miasta Tarnobrzega.

(dowód: akta kontroli str. 314-471, 488-502, 545-769, 937-940)

2.11

W Strategii na lata 2014-2020 zapisano m.in., iż w procesie jej wdrażania, zadania związane z monitorowaniem, ewaluacją oraz przygotowaniem wniosków o dokonanie aktualizacji będzie zajmował się Zespół Sterujący.

(dowód: akta kontroli str. 101-198)

Zespół Sterujący został powołany zarządzeniem Dyrektora MOPR w dniu 15.11.2014 r. W jego skład weszło 7 przedstawicieli MOPR oraz przedstawiciele: Urzędu Miasta Tarnobrzega, PUP w Tarnobrzegu oraz Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zespół Sterujący powinien prowadzić analizę postępów w osiąganiu założeń strategicznych, składających się z kilku etapów takich jak: zbieranie danych i informacji, przygotowanie raportów, ocena wyników oraz ich porównanie z przyjętymi normami. Monitoring miał być prowadzony raz w roku na poziomach: organizacyjnym, merytorycznym i finansowym.

Proces realizacji Strategii na lata 2014-2020 powinien podlegać ewaluacji, przeprowadzanej dwukrotnie w okresie obowiązywania Strategii. Głównym celem ewaluacji miało być badanie i ocena procesu wdrażania Strategii z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jej usprawnienia.

W latach 2014-2016 Zespół Sterujący odbył jedno spotkanie w dniu 15.12.2014 r. W spotkaniu wzięli udział pracownicy MOPR oraz przedstawiciel Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ze spotkania nie został sporządzony dokument, z którego wynikałoby, co było przedmiotem posiedzenia.

W latach 2014-2016 nie została przeprowadzona ewaluacja procesu realizacji Strategii na lata 2014-2020.

(dowód: akta kontroli str. 934-936)

Na powyższą okoliczność, Pani Dyrektor MOPR udzieliła wyjaśnień: W skład Zespołu Sterującego, powołanego przez Dyrektora zarządzeniem z dnia 15 listopada 2014 r. wchodzi w większości pracownicy MOPR. Pracownicy MOPR w ramach stałych kontaktów przy realizacji swoich zadań mieli sposobność omówienia zagadnień związanych z monitorowaniem strategii. Nie były to wprowadzone spotkania poświęcone wyłącznie strategii, ale uwzględniały zagadnienia i tematykę

związana z jej realizacją. Ze spotkań tych nie zostały sporządzone protokoły. Pomimo braku posiedzeń Zespołu w pełnym składzie, Zespół ten pracował i wykonał część nałożonych na niego zadań. Dodatkowo podczas cotygodniowych narad kadry kierowniczej MOPR prezentowane i omawiane były przez pracowników MOPR, wchodzących w skład Zespołu Sterującego, materiały dotyczące realizacji założeń Strategii.

W okresie 2014-2017, zostały pozyskane informacje o realizacji zadań wynikających ze Strategii oraz przygotowano na ich podstawie sprawozdanie. Najbliższe spotkanie Zespołu zaplanowano w czwartym kwartale 2017 r. Na spotkaniu tym zostanie przeprowadzona analiza i ocena danych ujętych w sprawozdaniu.

Pragnę nadmienić, że członkowie Zespołu Sterującego są pracownikami, którzy realizują szeroki zakres zadań. Zmiany przepisów powodują, że corocznie przybywa nam nowych zadań, które również realizują pracownicy Zespołu. Z tych względów nastąpiły trudności w zorganizowaniu spotkań Zespołu tak, jak przyjęto ww. zarządzeniu.

(dowód: akta kontroli str. 937-940)

W trakcie kontroli zostały przedłożone, podpisane przez Dyrektora MOPR dokumenty pn.:

- „Sprawozdanie ze „Strategii Rozwiązywania Problemów Miasta Tarnobrzega” za 2014 r.”, oraz

- „Sprawozdanie ze „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnobrzega” za lata 2014-2016”.

Dokumenty powyższe zostały opracowane na podstawie m.in. informacji przesłanych do MOPR przez podmioty realizujące zadania określone w Strategii na lata 2014-2020, w zakresie priorytetów „Bezrobocie” i „Niepełnosprawność”. Dokumenty powyższe nie zostały przyjęte przez Zespół Sterujący.

Z pisemnymi prośbami o przekazanie informacji Pani Dyrektor MOPR wystąpiła w 2015 i 2017 r do 34 podmiotów.

(dowód: akta kontroli str. 941-982, 983-1040, 1041-1048)

2.12

W ocenie Pani Dyrektor MOPR, w latach 2013-2016 osiągnięto zadowalający poziom realizacji przyjętych celów, zwłaszcza określonych w Strategii na lata 2014-2020.

W każdym wskazanym w ww. Strategii obszarze udało się zrealizować konkretne zadania. Trudno jest wskazać jednoznacznie, które z realizowanych przez Ośrodek działań oraz programów miały największy wpływ na ich osiągnięcie. Pani Dyrektor Ośrodka podkreśliła, iż wszystkie realizowane zadania składają się na osiągnięcie zamierzonych celów.

(dowód: akta kontroli str. 488-502)

2.13

Szczegółowym badaniem objęto:

- Program „Bon Rodzinny 3+”, zwany dalej „Program 3+”, przyjęty uchwałą Rady z dnia 27 lutego 2014 r. Program 3+ zakładał wydanie osobom uprawnionym, na podstawie złożonych przez nie wniosków, dokumentów w postaci bonów „na okaziciela”, o wartościach nominalnych 20 zł i 50 zł. Zakładano, iż na jedną osobę w rodzinie 2+3 przypadnie kwota 200 zł. Termin realizacji bonów upływał w dniu 30 listopada danego roku.

W latach 2014 (od 15.05), 2015 i 2016 z Programu 3+ skorzystało (złożyło wnioski i pobrało bony) odpowiednio 417, 420 i 438 rodzin.

W budżetach miasta Tarnobrzega na lata 2014-2016, na realizację Programu 3+ zaplanowano odpowiednio kwoty: 450, 485 i 470 tys. zł. W poszczególnych latach na realizację Programu 3+ wydatkowano następujące kwoty: 450 tys., 475,6 tys. i 454,3 tys. zł. Partnerami Programu było 56 podmiotów przyjmujących bony za swoje towary i usługi.

(dowód: akta kontroli str. 349-471, 472-476, 1049-1056)

- Program Tarnobrzaska Karta Seniora – przyjęty uchwałą Rady z dnia 7 listopada 2014 r.

W latach 2015-2016 wydano łącznie 847 Kart Seniora. Na realizację Programu wydatkowano łącznie 17 231,32 zł.

(dowód: akta kontroli str. 383-471, 477-480, 663-769)

- Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014” – przyjęty uchwałą Rady z dnia 29 listopada 2012 r.

W latach 2013-2014 na realizację Programu pozyskano łącznie kwotę 76 725 zł. Zatrudniono trzech asystentów rodziny. W czasie realizacji Programu została stwierdzona poprawa funkcjonowania 46 rodzin z małoletnimi dziećmi.

Podejmowane przez MOPR działania w ramach wyżej opisanych programów przyczyniały się do przezwyciężania trudnej sytuacji mieszkańców Tarnobrzega a tym samym do ograniczania jej skutków. Programy zostały zrealizowane

zgodnie z założeniami przyjętymi w uchwałach Rady Miasta, na cele w nich określone. Działaniami w ramach poszczególnych programów zostali objęci mieszkańcy Tarnobrzega zidentyfikowani przez pracowników MOPR, jak również wyrażający chęć uczestnictwa w danym programie oraz spełniający kryteria do otrzymania określonej formy pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 216-240, 349-471, 472-476, 477-480, 663-769)

2.14

Analiza prowadzonej w Ośrodku dokumentacji związanej ze składanymi przez mieszkańców Tarnobrzega skargami i wnioskami wykazała, iż w okresie objętym kontrolą wpłynęły łącznie 22 skargi i wnioski. W poszczególnych latach, liczba spraw wniesionych wynosiła: 2013 r. -10; 2014 r. – 6; 2015 r. – 3 i 2016 r.– 3. Osoby wnoszące skargi podnosiły głównie sprawy odmowy przyznania lub wstrzymanie świadczeń społecznych, sposób załatwiania (obsługi) osoby skarżącej się, nieprawidłowości w procesie naboru na stanowisko kierownika Domu Dziennego Pobytu w Tarnobrzegu.

W każdej ze spraw zostało przeprowadzone postępowanie wyjaśniające a po ich zakończeniu zostały udzielone odpowiedzi osobom skarżącym się lub organom takie skargi do MOPR przesyłającym. Skargi zostały uznane za nieuzasadnione.

(dowód: akta kontroli str. 1057-1068)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Powołany zarządzeniem Dyrektora MOPR w dniu 15.11.2014 r. Zespół Sterujący, raz w roku powinien prowadzić analizę postępów w osiąganiu założeń Strategii na lata 2014-2020 na poziomach: organizacyjnym, merytorycznym i finansowym. Proces realizacji Strategii na lata 2014-2020 powinien również podlegać ewaluacji, przeprowadzanej dwukrotnie w okresie obowiązywania Strategii.

W kontroli ustalono, iż w latach 2014-2016 Zespół Sterujący odbył jedno spotkanie w dniu 15.12.2014 r., jak również nie została przeprowadzona ewaluacja procesu realizacji Strategii na lata 2014-2020.

Ocena cząstkowa

MOPR w Tarnobrzegu, w okresie objętym kontrolą prawidłowo realizował przyjęte przez Radę Miasta programy. Pani Dyrektor MOPR w Tarnobrzegu, w składanych Radzie Miasta, corocznych informacjach o działalności Ośrodka wskazywała m.in. na uzyskiwane efekty wynikające z realizowanych programów i zadań.

W MOPR nie posiadano dostatecznej wiedzy o stanie realizacji celów zakładanych w dokumentach strategicznych. Przyczyną takiego stanu był brak działań ze strony Zespołu Sterującego, polegających na monitorowaniu realizacji założeń przyjętych w dokumentach strategicznych i opracowaniu na tej podstawie materiałów informacyjnych.

Pozyskane przez MOPR środki finansowe na realizację zadań związanych z pomocą społeczną były wydatkowane w sposób gospodarny, na cele określone w programach. Nie odnotowano zwrotów znacznych kwot niewykorzystanych środków finansowych. W okresie objętym kontrolą nie została wydana decyzja odmawiająca pomocy potrzebującym, której przyczyną byłby brak środków finansowych.

Analiza skuteczności działań Ośrodka, polegających na udzielaniu w różnej formie pomocy 10 rodzinom dotkniętym problemem bezrobocia wykazała, iż była ona pomocą doraźną i w dłuższej perspektywie nie wpływała na stałe polepszenie ich sytuacji życiowych. Rodziny te, pomimo udzielanej pomocy, w całym kontrolowanym okresie spełniały kryteria uprawniające je korzystania z pomocy socjalnej.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴, wnosi o podjęcie działań skutkujących dokonaniem przez Zespół Sterujący analizy postępów w osiąganiu założeń Strategii na lata 2014-2020, jak również przeprowadzenie ewaluacji procesu realizacji przedmiotowej Strategii.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia października 2017 r.

Kontroler
Paweł Adamski
Doradca prawny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
podpis

.....
Podpis

⁴ j.t. Dz. U. z 2017 r., poz. 524